



Організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства в умовах неотехнологічного відтворення

Ареф'єва Олена Володимирівна

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки повітряного транспорту, Національний авіаційний університет, Україна, e-mail: lena-2009-19@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Калинюк Віктор Євгенович

аспірант кафедри економіки повітряного транспорту, Національний авіаційний університет, e-mail: viktor2695@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9170-1237>

Прийнято: 15.10.2024 | Опубліковано: 29.10.2024

***Анотація.** Доведено, що організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства є комплексним процесом, що охоплює стратегічний та тактичний рівні управління, передбачає розробку та впровадження заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та нейтралізацію внутрішніх та зовнішніх загроз, а також на забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства. Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів організаційно-економічного забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства в умовах неотехнологічного відтворення. Зазначено, організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових*



системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях включає сукупність методів, інструментів та процедур, які забезпечують економічну безпеку через комплекс взаємопов'язаних заходів стратегічного та тактичного характеру, які спрямовані на реалізації стратегії економічної безпеки, враховуючи особливості сучасного етапу розвитку економіки, що характеризується активним впровадженням новітніх технологій, та забезпечує адаптацію підприємства до динамічних змін зовнішнього середовища.

Результати. *Визначено, що розроблене організаційно-економічне забезпечення складається з трьох компонентів: теоретичної, організаційної та економічної, взаємозв'язок яких забезпечується як комплексними напрямками їх реалізації, так і ґрунтується на відповідних імперативах.*

Висновки. *Обґрунтовано, що організаційно-економічне забезпечення реалізації обраних стратегій через формування стратегічних орієнтирів та тактичних заходів в умовах неотехнологічного відтворення представляє собою систему заходів, спрямованих на створення та підтримку стабільного функціонування підприємства через реалізацію вибраної стратегії економічної безпеки та забезпечення конкурентоспроможності в умовах неотехнологічного відтворення, а комплексний та системний підхід передбачає інтеграцію стратегічних та тактичних заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей.*

Ключові слова: *забезпечення, підприємство, неотехнологічне відтворення, стратегія, система економічної безпеки, стратегічні орієнтири, тактичні заходи, інновація, інтелектуалізація, інвестиції.*



Organizational and economic support for improvement of components of the economic security system of an enterprise in the conditions of neotechnological reproduction: a crucial topic in economics and business management

Arefieva Olena

Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Air Transport Economics, National Aviation University, <https://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Kalyniuk Viktor

Graduate student of the department of Air Transport Economics, National Aviation University, <https://orcid.org/0000-0002-9170-1237>

Abstract. *It is proved that organizational and economic support for the improvement of components of the economic security system of an enterprise is a complex process that covers strategic and tactical levels of management, involves the development and implementation of measures aimed at preventing, identifying, and neutralizing internal and external threats, as well as ensuring the effective use of enterprise resources. **The purpose** of the article is to study the theoretical and practical aspects of organizational and economic support for the improvement of components of the economic security system of an enterprise in the conditions of nanotechnological reproduction. It is noted that the organizational and economic support for improving the components of the economic security system of an enterprise at the strategic and tactical levels includes a set of methods, tools, and procedures that ensure economic security through a complex of interrelated measures of a strategic and tactical nature, which are aimed at implementing the economic security strategy, taking into account the peculiarities of the current stage of economic development, characterized by the active introduction of the latest technologies, and ensures the adaptation of the enterprise to dynamic changes in the external environment.*



Results. *It is determined that the developed organizational and economic support consists of three components: theoretical, organizational, and economic. The interconnection of these components is ensured by comprehensive directions of their implementation and is based on the relevant imperatives.*

Conclusions. *It is substantiated that the organizational and economic support for the implementation of selected strategies through the formation of strategic guidelines and tactical measures in the conditions of neo-technological reproduction is a system of measures aimed at creating and supporting the stable functioning of the enterprise through the implementation of the selected strategy of economic security and ensuring competitiveness in the conditions of neo-technological reproduction. A comprehensive and systematic approach involves integrating strategic and tactical measures to achieve the set goals.*

Keywords: *support, enterprise, neo-technological reproduction, strategy, economic security system, strategic guidelines, tactical measures, innovation, intellectualization, investments.*

Постановка проблеми. В умовах сучасного динамічного розвитку економіки та активного впровадження новітніх технологій, забезпечення економічної безпеки підприємства набуває особливого значення та потребує комплексного та системного підходу, який охоплює стратегічний та тактичний рівні управління. Організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства є комплексним процесом, що охоплює стратегічний та тактичний рівні управління, передбачає розробку та впровадження заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та нейтралізацію внутрішніх та зовнішніх загроз, а також на забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему забезпечення системи економічної безпеки підприємства досліджували вітчизняні науковці.

Так, Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. [8] зазначають, що «ключовим методологічним інструментом реалізації процесу забезпечення



належного рівня економічної безпеки підприємства є системний підхід, який є домінуючим при формуванні механізму забезпечення економічної безпеки підприємства». Автори [10] запропонували на основі системного підходу модель інтегральної оцінки рівня економічної безпеки підприємства, що дозволяє оцінити не тільки стан об'єкта дослідження, а й напрямок його розвитку. Адаптивному управлінню економічною безпекою присвячені дослідження Витвицька О. Д., Сливінська О. Б. [4]. Краєвський В. М. і Богдан С. В. розглядають механізм забезпечення економічної безпеки бізнесу як «... систему організаційно-економічних та правових заходів щодо запобігання економічним загрозам» [7]. На думку В. В. Вовк [5] «...основною метою забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання є досягнення максимальної стабільності та створення основ для економічного зростання в умовах дії об'єктивних та суб'єктивних загроз, слід також вказати на необхідність постійного моніторингу та оцінки різних сценаріїв розвитку факторів зовнішнього та внутрішнього середовища». Байдала В. В., Якимовська А. В. розкривають необхідність стратегічного управління економічною безпекою підприємств [3], що на нашу думку, визначає доцільність формування стратегій адаптації економічної безпеки підприємства. Тульчинська С.О., Солосіч О.С. [11] розкриває концептуальні засади забезпечення економічної безпеки підприємництва в умовах воєнного стану. Стратегічне забезпечення економічної безпеки підприємств в контексті цифровізації економіки України приділено авторами Пілецькою С.Т., Ареф'євим С.О., Петровською С.В., Колесниковим С.О. [9]. В статті Ареф'євої О.В., Коваленко Н.В., Титикала В. С [1] вказують, що «у сучасних умовах нестабільності зовнішнього середовища, ефективний економічний механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств виявляється ключовим фактором для їх стійкого функціонування, який повинен базуватись на комплексі стратегічних дій та заходів, які спрямовані на зниження впливу негативних зовнішніх впливів та ризиків на фінансову стабільність підприємства». Bezpartochnyi M., Khaustova V., Trushkina N. розглядають



підтримання економічної безпеки через краудфандинг, який стає ключовим інструментом соціальних інновацій [13]. Kuzior Aleksandra, Arefieva Olena, Vovk Olha, and Brožek Paulina стверджують, що рівень інноваційного розвитку на промислових підприємствах створює умови для забезпечення економічної безпеки через інструменти інституційного регулювання [14]. Shumilo O., Babenko V., Liubokhynets L., Volovelska I., Arefieva O., стверджують, що існуючі наукові методики оцінки економічної безпеки підприємства здебільшого дублюють один одного і найчастіше орієнтовані на аналіз фінансового стану, визначення ймовірності банкрутства, рейтингу підприємства тощо, що лише частково забезпечує оцінку рівня економічної безпеки, оскільки багато аспектів економічної безпеки підприємства важко піддаються формалізації [16], тому необхідна розробка нових інструментів її оцінювання.

Автори Атамас О. П., Майстер Т. М. [2] відмічають, що «діджиталізація сформувала нові пріоритети для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, створюючи передумови для довгострокового стратегічного планування діяльності з урахуванням тактики та стратегії суб'єкту ведення бізнесу». Особливу увагу, за думкою Коритько Т.Ю. [6] в сучасних умовах треба приділяти цифровізації економіка, яка впливає на рівень економічної безпеки підприємства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В той же час, забезпеченню системи економічної безпеки підприємства в умовах неотехнологічного відтворення приділяється недостатньо уваги.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів організаційно-економічного забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства в умовах неотехнологічного відтворення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях



представляє собою систему заходів, спрямованих на створення та підтримку стабільного функціонування підприємства через реалізацію вибраної стратегії економічної безпеки та забезпечення конкурентоспроможності в умовах неотехнологічного відтворення, а комплексний та системний підхід передбачає інтеграцію стратегічних та тактичних заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

На стратегічному рівні організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає формування комплексної системи заходів, спрямованих на досягнення довгострокових цілей та завдань у сфері безпеки та включає формування та реалізацію стратегії економічної безпеки, яка визначає пріоритетні напрями захисту інтересів підприємства та враховує потенційні загрози. Важливим елементом стратегічного забезпечення є аналіз та оцінка ризиків, у том числі пов'язаних з впровадженням нових технологій, що дозволяє ідентифікувати та оцінити потенційні загрози економічній безпеці підприємства та розробити механізми їх попередження та мінімізації негативних наслідків. Для ефективної реалізації стратегії економічної безпеки необхідно створити систему забезпечення, яка включає формування організаційної структури, розподіл повноважень та відповідальності, а також розробку внутрішніх нормативних документів, що регулюють діяльність у сфері економічної безпеки. Важливим аспектом стратегічного забезпечення є забезпечення ресурсами, тобто виділення необхідних фінансових, матеріально-технічних та кадрових ресурсів для реалізації стратегії економічної безпеки.

«Кризові явища, які супроводжують діяльність промислових підприємств, не можуть не впливати на їх діяльність, не дозволяють використовувати наявний потенціал розвитку, вимагають формування потенціалу розвитку та системи безпеки розвитку в рамках загальної системи управління підприємством». [16, с. 155] Системний та комплексний підхід до організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки на стратегічному рівні дозволяє підприємству ефективно протистояти зовнішнім



та внутрішнім загрозам, забезпечити стабільність функціонування та створити умови для стабільного розвитку.

На тактичному рівні організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах неотехнологічного відтворення являє собою безперервний процес реалізації оперативних заходів, спрямованих на підтримку стабільного функціонування та захист від актуальних загроз та включає в себе постійний моніторинг та контроль за станом економічної безпеки та реалізацією стратегії економічної безпеки, аналіз ефективності вжитих заходів та їх своєчасне коригування з урахуванням динаміки зовнішнього середовища та технологічного прогресу.

Важливим аспектом тактичного рівня є налагодження взаємодії з партнерами, включаючи інші підприємства, органи державної влади та інші зацікавлені сторони, з метою забезпечення комплексної безпеки та обміну інформацією щодо потенційних загроз.

В умовах неотехнологічного відтворення особливого значення набуває підготовка та навчання працівників з питань економічної безпеки, формування культури безпеки, підвищення обізнаності щодо нових видів загроз, пов'язаних з використанням цифрових технологій, та створення системи мотивації та стимулювання працівників до виконання завдань у цій сфері.

Оперативні заходи з забезпечення економічної безпеки підприємства є комплексом дій, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей та завдань у сфері безпеки та охоплюють широкий спектр напрямів, включаючи захист інформаційних ресурсів підприємства від несанкціонованого доступу, використання та розголошення, забезпечення конфіденційності та цілісності даних, контроль за фінансовими операціями, попередження фінансових зловживань та шахрайства, управління фінансовими ризиками, захист інтересів підприємства у правовому полі, контроль за дотриманням законодавства, представництво в суді та інших органах, захист комерційної таємниці, боротьба з недобросовісною конкуренцією, захист від промислового шпionaжу.



Реалізація вибраної стратегії економічної безпеки передбачає формування та реалізацію стратегічних орієнтирів та тактичних заходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства, які мають високий ступінь унікальності в силу об'єктивної специфічності набору цих орієнтирів та заходів і значних відмінностей у факторах діяльності транспортних підприємств, стратегічних партнерів, стану зовнішнього та внутрішнього середовища. В той же час релевантний відгук виклики зовнішнього середовища неможливий без використання регулярного функціонуючого процесу забезпечення економічної безпеки, при цьому особливого значення набуває якість організації процесу розробки, реалізації та коригування стратегічних орієнтирів та тактичних заходів щодо вибраної стратегії економічної безпеки підприємства.

Ефективність забезпечення економічної безпеки підприємства, як на стратегічному, так і на тактичному рівнях, ґрунтується на структурованій моделі процесу, що відображає систематизовану послідовність дій та кроків, необхідних для розробки та впровадження відповідних орієнтирів та заходів, що забезпечують реалізацію вибраної стратегії економічної безпеки, служить алгоритмом, який визначає траєкторію стабільного розвитку підприємства шляхом забезпечення його економічної безпеки (рис. 1).

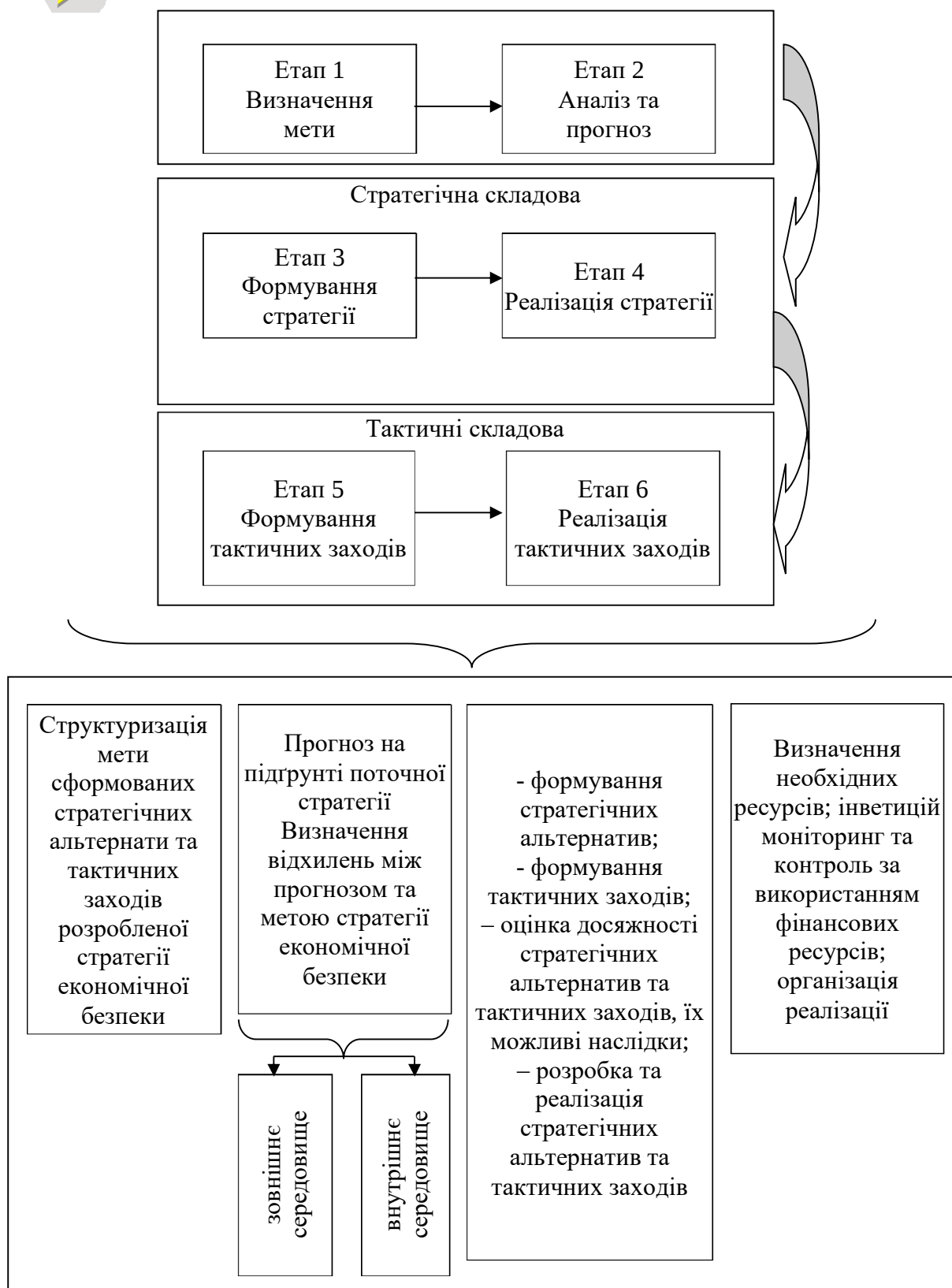
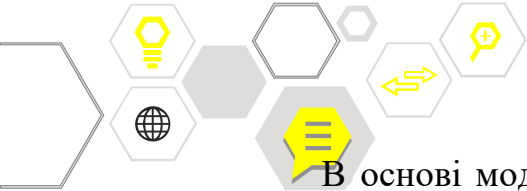


Рис. 1. Модель процесу забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях при реалізації обраних стратегій

Джерело: власна розробка авторів



В основі моделі лежить формування місії підприємства, визначаються стратегічні та тактичні цілі, які підприємство прагне досягти в довгостроковій та короткостроковій перспективі, що є відправною точкою для визначення пріоритетів функціонування підприємства через вибрану стратегію економічної безпеки. Комплексний аналіз факторів зовнішнього середовища (політичні, економічні, соціальні, технологічні та інші фактори) дозволяє виявити потенційні можливості та загрози для підприємства, а також оцінити його конкурентні переваги та слабкі сторони. Аналіз внутрішніх ресурсів та можливостей підприємства, включаючи його фінансові, кадрові, матеріально-технічні та інші ресурси, дозволяє оцінити потенціал підприємства та визначити його сильні та слабкі сторони. Реалізація розроблених стратегічних орієнтирів та тактичних заходів при реалізації стратегії економічної безпеки, а також контроль за їх виконанням передбачає зворотний зв'язок та коригування в разі необхідності.

Особливістю моделі є можливість упорядкувати та систематизувати процесу формування стратегічних орієнтирів та тактичних заходів, направлених на реалізацію вибраної стратегії, врахування їх аспектів, від аналізу зовнішнього середовища до оцінки результатів реалізації стратегічних та тактичних заходів, оптимізація процесів розробки цих заходів для підвищення якості прийнятих рішень.

Модель процесу забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях при реалізації обраних стратегій забезпечує наступність та узгодженість дій на всіх етапах їх розробки та між підрозділами підприємства шляхом навчання персоналу методам, що сприяють реалізації вибраної стратегії через формування стратегічних орієнтирів та тактичних заходів, розвитку їх професійних навичок, а також дозволяє підвищити рівень компетентності співробітників. Її важливість, як інструмента реалізації обраної стратегії економічної безпеки, полягає в забезпеченні послідовності та узгодженості



дій, підвищенні конкурентоспроможності підприємства та його стабільного розвитку.

Конкурентоспроможність та стабільний розвиток підприємств в умовах неотехнологічного відтворення детерміновані їх здатністю до реалізації інвестицій та інновацій, впровадження новітніх технологій. Розроблена модель процесу забезпечення розвитку складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях враховує цей імператив, інтегруючи етапи аналізу технологічних трендів, оцінки потенціалу новітніх технологій та формування стратегічних орієнтирів і тактичних заходів, направлених на розширенні джерел інвестування і інноваційного розвитку.

«Активізація інвестиційних та інноваційних процесів є основним чинником економічного зростання, підвищення ефективності використання обмежених ресурсів, забезпечення ефективності використання обмежених ресурсів, забезпечують досягнення цілей економічного, соціального та екологічного розвитку суб'єктів господарювання. Механізм залучення інвестиційних ресурсів для інноваційного розвитку суб'єктів господарювання в умовах цифровізації відіграє важливу роль в інвестиційному процесі». [15, с. 223]

Представлена модель є важливою складовою організаційно-економічного забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях при реалізації обраних стратегій в умовах неотехнологічного відтворення, оскільки визначає послідовність та зміст дій, необхідних для реалізації вибраної стратегії через формування та реалізацію стратегічних орієнтирів та тактичних заходів.

Організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях включає сукупність методів, інструментів та процедур, які забезпечують економічну безпеку через комплекс взаємопов'язаних заходів стратегічного та тактичного характеру, які спрямовані на реалізації стратегії



економічної безпеки, враховуючи особливості сучасного етапу розвитку економіки, що характеризується активним впровадженням новітніх технологій, та забезпечує адаптацію підприємства до динамічних змін зовнішнього середовища (рис. 2).

Структурно розроблене організаційно-економічне забезпечення складається з трьох компонентів: теоретичної, організаційної та економічної, взаємозв'язок яких забезпечується як комплексними напрямками їх реалізації, так і ґрунтується на відповідних імперативах.

Концептуальний підхід до забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях в умовах неотехнологічного відтворення являє собою систему поглядів та принципів, що визначає сутність, цілі та завдання забезпечення економічної безпеки на відповідних рівнях в умовах активного впровадження новітніх технологій. Особливість даного підходу у врахуванні технологічних тенденцій та можливостей для створення нових продуктів, послуг та бізнес-моделей, здатності швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, технологічні тенденції та інтеграція цифрових технологій в усі сфери діяльності підприємства для підвищення ефективності його функціонування та конкурентоспроможності.

Організаційно-економічне забезпечення спрямоване на гарантування стабільного розвитку суб'єкта господарювання шляхом забезпечення його здатності оперативно та результативно реагувати на технологічні трансформації, ринкові потреби та інші фактори впливу та полягає в оптимізації використання ресурсів, стимулюванні інноваційної діяльності та вдосконаленні бізнес-процесів для досягнення високих результатів. Його мета проявляється у створенні сприятливого середовища для стабільного розвитку підприємства, яке дозволяє йому досягати конкурентних переваг та забезпечувати довгострокову стійкість. А застосування при цьому «системного підходу у процесі дослідження адаптивного управління дає можливість врахувати прямі та зворотні зв'язки, взаємодії, впливи та зміни, що



відбуваються в результаті прийняття в результаті прийняття рішень» [12, с. 544].

Організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємств, як комплексна система управління, вирішує спектр завдань, спрямованих на забезпечення стабільного розвитку підприємства в умовах динамічного технологічного прогресу, серед яких виділяємо організаційні та економічні компоненти.

Серед організаційних завдань виділяємо такі, як створення ефективної системи забезпечення економічної безпеки через взаємодію між різними підрозділами та рівнями управління, формування команди, відповідальної за розробку та реалізацію стратегії економічної безпеки через стратегічні орієнтири та тактичні заходи. Серед економічних завдань доцільно виділити проведення комплексного аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, визначення стратегічних цілей та пріоритетів його розвитку, розробка оптимальної стратегії економічної безпеки та оцінка ефективності її впровадження через реалізацію стратегічних орієнтирів та тактичних заходів. Суб'єктами виступають ключові елементи системи забезпечення, які відповідають за формування кадрового потенціалу, необхідного для формування та реалізації стратегії, стратегічних орієнтирів та тактичних заходів; керівництво підприємства, яке відповідає за прийняття стратегічних рішень, забезпечення ресурсами та контроль за ходом виконання плану; співробітники, які залучаються до розробки та реалізації стратегії, забезпечуючи його виконання на всіх рівнях організації. Об'єктом – процеси, що розгортаються на підприємстві, включаючи виробництво, фінанси, персонал, дослідження та інноваційні розробки, що забезпечують економічну безпеку підприємства.



Рис. 2. Організаційно-економічне забезпечення удосконалення складових системи економічної безпеки підприємства на стратегічному та тактичному рівнях в умовах неотехнологічного відтворення

Джерело: власна розробка авторів



Принципи організаційно-економічного забезпечення реалізації стратегій економічної безпеки підприємства умовах неотехнологічного відтворення відповідають основним принципам здійснення управлінських впливів, а також мають індивідуальні принципи.

Принцип цілепокладання, який передбачає чітке визначення стратегічних орієнтирів та тактичних заходів, направлених на реалізацію стратегії економічної безпеки, що мають бути конкретними, вимірними, досяжними, релевантними та обмеженими в часі (SMART-цілі). Даний принцип забезпечує спрямованість діяльності підприємства на досягнення бажаного результату, сприяє концентрації ресурсів та зусиль на вирішенні пріоритетних завдань та на забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової трансформації. Принцип безперервності, який припускає постійний моніторинг та аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, своєчасне коригування стратегічних та тактичних дій відповідно до змін, що відбуваються, забезпечує адаптивність підприємства до динамічних умов господарювання, технологічних тенденцій, що дозволяє своєчасно реагувати на нові виклики та можливості. Принцип комплексності обумовлений необхідністю врахування всіх аспектів діяльності підприємства (фінансових, виробничих, маркетингових, кадрових тощо) при формуванні та реалізації стратегії економічної безпеки шляхом визначення стратегічних орієнтирів та тактичних заходів, що забезпечує збалансований та системний розвиток підприємства, сприяє досягненню синергетичного ефекту від взаємодії різних підрозділів та функцій та необхідністю інтеграції цифрових технологій в усі сфери функціонування підприємства для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Принцип адміністрування заснований на розподіленні відповідальності за реалізацію стратегії економічної безпеки, забезпечення необхідними ресурсами та створення ефективної системи контролю за ходом її реалізації з використанням інформаційних та інноваційних технологій, забезпечує реалізацію стратегічних орієнтирів та тактичних заходів шляхом встановлення



терміну та з мінімальними відхиленнями від запланованих показників. Принцип контрольованості базується на забезпеченні постійного моніторингу та оцінки ефективності реалізованої стратегії, своєчасному виявленні відхилень від запланованих показників та впровадженні коригувальних заходів, забезпечує зворотний зв'язок між стратегічними орієнтирами, тактичними заходами, фактичними результатами функціонування підприємства, сприяє постійному вдосконаленню системи забезпечення.

Дотримання цих принципів є основою організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки в умовах неотехнологічного відтворення, сприяє досягненню цілей стратегії економічної безпеки підприємства та забезпечує його стабільний розвиток у сучасному динамічному середовищі.

Предмет організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки охоплює теоретичні, методологічні та практичні аспекти формування та реалізації стратегії економічної безпеки через стратегічні орієнтири та тактичні заходи забезпечуючи стабільний розвиток підприємства в умовах активного впровадження новітніх технологій.

Організаційна компонента забезпечення економічної безпеки є важливим її елементом, що сприяє досягненню ефективності та успішності процесу реалізації стратегії економічної безпеки через формування стратегічних орієнтирів і тактичних заходів, її сутність полягає у створенні системи, яка охоплює методологічні, функціональні та управлінські аспекти, припускає правове, інформаційне та нормативне забезпечення функціонування підприємства. Вона включає формування методологічних підходів, визначення етапів реалізації стратегії економічної безпеки, передбачає розробку науково обґрунтованої системи принципів, методів та інструментів, що забезпечують комплексний та системний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, формування стратегічних та тактичних цілей, розробку альтернативних варіантів стратегії, вибір оптимальної стратегії, реалізацію тактичних заходів. Важливим аспектом є також визначення послідовності дій та етапів, що забезпечують логічну та



ефективну реалізацію стратегічних та тактичних заходів. Дана компонента передбачає обґрунтування та закріплення функціональних зобов'язань працівників, задіяних у процесі забезпечення економічної безпеки. Розподіл відповідальності та повноважень між різними рівнями управління та окремими працівниками є запорукою злагодженої та ефективної роботи, оскільки кожен учасник процесу повинен визначити свою роль, завдання та критерії оцінки ефективності своєї діяльності. Організаційна компонента охоплює розробку алгоритму прийняття рішень на кожному етапі формування і реалізації стратегічних орієнтирів і тактичних заходів, направлених на реалізацію вибраної стратегії економічної безпеки, враховуючи наявну інформацію, аналіз альтернативних варіантів дій. Важливим аспектом є забезпечення прозорості та відкритості процесу формування рішень, а також можливість зворотного зв'язку та коригування прийнятих рішень при необхідності.

Організаційна складова системи економічної безпеки підприємства в умовах неотехнологічного відтворення вимагають швидкого та точного аналізу великих обсягів даних, інтелектуалізація даного процесу дозволяє використовувати штучний інтелект та машинне навчання для його автоматизації, виявлення прихованих закономірностей та прогнозування потенційних загроз.

Отже, організаційна компонента організаційно-економічного забезпечення реалізації обраної стратегії через формування стратегічних орієнтирів та тактичних заходів в умовах неотехнологічного відтворення є системоутворюючим елементом, що забезпечує ефективну взаємодію між різними аспектами забезпечення, її реалізація є основою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства та забезпечення його стабільного розвитку в умовах динамічного та конкурентного середовища.

Економічна компонента організаційно-економічного забезпечення удосконалення системи економічної безпеки підприємства при реалізації обраних стратегій в умовах неотехнологічного відтворення визначена



комплексом заходів, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності, ефективного використання ресурсів та мінімізацію економічних втрат від потенційних загроз. Оскільки в умовах неотехнологічного відтворення цифрові технології проникають у всі сфери діяльності підприємства, економічна компонента зумовлена впровадженням новітніх технологій, поряд із перевагами, які створюють нові види економічних загроз, такі як кіберзлочинність, інформаційні атаки, крадіжка інтелектуальної власності тощо.

Фінансове забезпечення стабільності системи економічної безпеки підприємства передбачає комплексний підхід до формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію стратегічних орієнтирів та тактичних заходів, які є основою реалізації стратегії економічної безпеки підприємства та проявляються у виділенні достатнього обсягу фінансових ресурсів для виконання завдань, пов'язаних з економічною безпекою шляхом фінансування поточних витрат на утримання та функціонування системи економічної безпеки, а також інвестиції та інновацій у розвиток та модернізацію цієї системи, що реалізується в процесі розробки стратегічних альтернатив та тактичних заходів.

Важливим елементом фінансового забезпечення реалізації стратегії економічної безпеки є оптимізація витрат на безпеку шляхом ефективного використання ресурсів та здійснення вибору найбільш економічно обґрунтованих стратегічних та тактичних рішень, що дозволяє досягти максимального рівня безпеки за мінімальних витрат. Для реалізації стратегічних орієнтирів та тактичних заходів з удосконалення системи безпеки доцільно залучати додаткові джерела фінансування, такі як внутрішні резерви підприємства, зовнішні інвестиції, кредити, гранти.

Зазначимо, економічна компонента спрямованим на забезпечення фінансової стабільності, ефективного використання ресурсів та мінімізацію економічних втрат від потенційних загроз та сприяє забезпеченню стабільного



розвитку та конкурентоспроможності підприємства в умовах неотехнологічного відтворення.

Ключовим елементом як організаційної, так і економічної компонент організаціїно-економічного забезпечення удосконалення системи економічної безпеки підприємства виступає бюджетування, оскільки забезпечує інтеграцію даних компонентів, дозволяючи ефективно розподіляти ресурси та контролювати їх використання для досягнення стратегічних цілей.

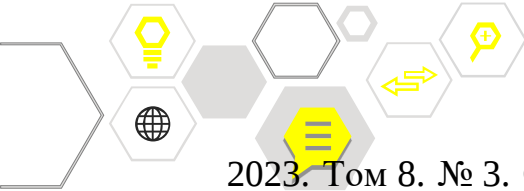
Висновки. Організаційно-економічне забезпечення реалізації обраних стратегій через формування стратегічних орієнтирів та тактичних заходів в умовах неотехнологічного відтворення представляє собою систему заходів, спрямованих на створення та підтримку стабільного функціонування підприємства через реалізацію вибраної стратегії економічної безпеки та забезпечення конкурентоспроможності в умовах неотехнологічного відтворення, а комплексний та системний підхід передбачає інтеграцію стратегічних та тактичних заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

Список використаних джерел

1. Арєф'єва О.В., Коваленко Н.В., Титикало В. С. Економічний механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств при нестабільності зовнішнього середовища. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика» Серія «Економіка»*. 2023. Вип. 16. №32. 2023. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-16\(32\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-16(32)-03).

2. Атамас О. П., Майстер Т. М. Удосконалення системи управління інформаційною складовою фінансово-економічної безпеки підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-04-02>.

3. Байдала В. В., Якимовська А. В. Стратегічне управління економічною безпекою підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*.



2023. Том 8. № 3. С. 241–245. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-36>.

4. Витвицька О. Д., Сливінська О. Б. Основи формування системи управління економічною безпекою підприємства. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 251–255. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-38>.

5. Вовк В. В. Формування системи економічної безпеки підприємства. URL: https://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom2/10_Vovk.htm.

6. Коритько Т.Ю. Цифрова економіка та її вплив на конкурентоспроможність підприємства. *Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: монографія* / за ред. Ареф'євої О.В. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 342 с.

7. Краєвський В. М., Богдан С. В. Обліковий механізм забезпечення економічної безпеки аграрного бізнесу. *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 1.С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-3>.

8. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 64–69. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).64-69](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).64-69).

9. Пілецька С. Т., Ареф'єв С. О., Петровська С. В., Колесников С. О. Стратегічне забезпечення економічної безпеки підприємств в контексті цифровізації економіки України. *Проблеми економіки*. 2024. №2. С. 181–190. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-181-190>.

10. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Ткаченко Є. В. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3 (65). С. 56 – 65. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-56-65](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-56-65).

11. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки підприємництва в умовах воєнного стану. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 3 (79). С. 97-102.



12. Arefieva O., Tytykalo V., Kalyniuk V., Sytnik N., Gnitetskyi I. Formation of the Adaptive Management System for the Economic Security of Enterprises in the COVID-19 Context. *Journal of the University of Zulia*, 2023. № 14 (40), pp. 539-554. DOI: <https://doi.org/10.46925/rdluz.40.30>

13. Bezpartochnyi M., Khaustova V., Trushkina N. Investment support for the critical infrastructure development of territorial communities in the conditions of post-war reconstruction of the ukrainian economy. Adaptation mechanisms of socio-economic systems to global changes and challenges: resource-efficient technologies, environmental protection, security, sustainable development. Scientific monograph. Plovdiv: HSSE Publishing Complex, 2024. pp. 173-193. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12519297>.

14. Kuzior Aleksandra, Arefieva Olena, Vovk Olha, Brožek Paulina. Innovative Development of Circular Systems While Ensuring Economic Security in the Industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022, № 8 (3), P. 139. DOI: <https://doi.org/10.3390/joitmc8030139>.

15. Lepeyko T., Chernoiwanova H., Pererva I., Poberezhna Z., Zabashtanska T. (2021) The Role of the Mechanism of Attracting Investment Resources in the Innovative Development of Enterprises in the Context of the Digital Economy Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 21 No. 11. pp. 223-229. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.11.31>.

16. Prokhorova V., Protsenko V., Abuselidze G., Mushnykova S., Us Y. Safety of industrial enterprises development: evaluation of innovative and investment component. *Scientific Bulletin of National Mining University*. 2019. № 5. pp. 155-161.

17. Shumilo O., Babenko V., Liubokhynets L., Volovelska I., Arefieva O., Method of Enterprise Economic Security Evaluation. *Studies of Applied Economics*. 2021. Vol. 39 № 7 URL: <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4998>.